

Natalia Claus

Duizendpoot

Hoogopgeleid op straat

Carola Franken (62) is ruim 15 jaar ervaringsdeskundige en een echte duizendpoot. Met hond Teun woont ze net over de grens in België, maar de Nederlandse laat zich niet op één plek vastpinnen.

In gesprek met Carola kom ik er al snel achter dat ik tegenover iemand zit met heel veel ervaring en nog meer kennis. Maar wie is Carola zonder al haar titels en functies?

Wanneer haar leven twintig jaar geleden instortte, leek er weinig over van de gedreven, zelfstandige vrouw die ze altijd was geweest. Een scheiding, baanverlies en een ADHD-brein dat nooit tot rust kwam, leidden tot een jarenlange cocaïneverslaving. Ze verloor haar huis, sliep op banken, in opvanglocaties en soms buiten. Haar zoon Olivier woonde in die periode bij zijn grootouders. “Het kon iedereen overkomen,” zegt ze nu. “Ook iemand zoals ik, hoogopgeleid en altijd sterk geweest.”

Vandaag is ze 62 en reist ze als gecertificeerd auditor door heel Nederland om multidisciplinaire GGZ-teams te beoordelen. Ze geeft trainingen, begeleidt langdurig zieken in re-integratie en werkt in België aan herstelbeleid. Haar leven is opnieuw opgebouwd — niet ondanks haar ervaringen, maar dankzij die ervaringen.

Foto: De eerste ervaringsdeskundige in Nederland: Hans van der Wilk

Foto: Carola Franken met Teun

Natalia Claus

Hoe het begon

“Het was dure Ritalin”

Twintig jaar geleden zag haar leven er heel anders uit. Vlak na haar huwelijk op de klippen liep, kwam haar functie als office manager door een reorganisatie te vervallen.

“Ik was wel eens in aanraking gekomen met drugs als ik met mijn ex-schoonzusje ging stappen in Amsterdam. Zij gebruikte het, dus ik dan ook, gewoon recreatief in het weekend”.

Haar hoofd was druk door ongediagnostiseerde ADHD en van cocaïne werd het hoofd rustig. “Het was een hele dure Ritalin”, zegt ze. “Door de verslaving kon ik de huur niet meer betalen en kwam ik met mijn 14-jarige zoon op straat te staan”. Haar zoon werd opgevangen door opa en oma, maar Carola leefde zonder dak boven het hoofd. “Ik kon af en toe bij vrienden op de bank slapen, maar soms sliep ik ook op straat.” Haar verslaving aan cocaïne duurde 7 jaar.

Natalia Claus

“Ik heb het hele pakket gehad”

Tussen wal en schip

Vijftien jaar geleden kwam Carola op straat te staan. Haar zoon kon terecht bij zijn grootouders. Na een paar maanden zocht ze hulp.

Had je snel een plek waar je hulp kreeg?
“Vijftien jaar geleden waren de wachtlijsten nog niet zoals ze nu zijn. Ik ging naar de huisarts. Daar dachten ze dat het allemaal onzin was. Ik moest de volgende dag maar terug komen want ze wisten niet goed wat ze met mij aan moesten. Ik zei dat wanneer ze mij nu niet zouden helpen, ik niet wist of ik er over twee maanden nog zou zijn. Het was een gevecht”.
“Toen ik bij PsyQ kwam, werd er gezegd dat ik eerst aan mijn verslaving moest gaan werken. GGZ Breburg was de enige instelling die bereid was verslaving en mentale gezondheid tegelijk te behandelen”. “Iedere avond kwam mijn zoon op zijn fietsje mij bezoeken, vijf maanden lang. Soms nam hij vriendjes mee.” Ze is trots op haar zoon. “Andersom ook hoor”, zegt ze. “Hij is nu 30, heeft zijn eigen bedrijf en is goed terecht gekomen ondanks wat hij heeft meegemaakt. Dat had ook heel anders kunnen zijn”.

“Hoger opgeleiden die dakloos raken vallen eigenlijk tussen wal en schip. Er wordt vaak gezegd dat je bij veel organisaties aan kan kloppen voor hulp. Stichting MEE heete vroeger Stichting MEE voor mensen met een beperking. Je denkt toch niet dat ik met mijn bachelor’s daar een voet binnen zou zetten? Ik had het gevoel dat ik daar niet thuis hoorde”. Op het moment dat Carola aan het wachten was op een maatschappelijk werker die zou helpen bij de financiën, kwam een andere medewerker langs. “Hij vroeg of ik de nieuwe medewerker was. Ik zorgde er altijd voor dat ik netjes gekleed en opgemaakt was”, vertelt ze. “Ik moest er wel om lachen, maar aan de andere kant ... Het was niet zichtbaar dat ik een cliënt was, dat vond ik wel positief”. Nadat ze de GGZ moest verlaten, kwam Carola terecht in de maatschappelijke opvang. “Een zeer intensieve ervaring”, vertelt ze. “Ik zat daar in een opvang met voornamelijk mannen uit het criminele circuit”

Na de maatschappelijke opvang kwam er een tijd van drie jaar waarin de Voedselbank in zicht kwam. Drie jaar schuldsanering en iedere keer in de rij staan voor pasta en snoep. “In de hitte in de zomer en de kou in de winter sta je te wachten op eten dat niet gezond is”. Ook op haar zoon heeft dat invloed gehad.”Ik vond het vreselijk, maar ik had geen keuze”.Over deze tijd zegt Carola: “Ik heb het hele pakket gehad”.

Natalia Claus

Over waarden

“Ik klop op de deur”

Welke waarden bepalen jouw manier van werken?
“Als re-integratiecoach kom ik bij mensen thuis. Voor mij is het heel normaal om te vragen waar ik mag zitten, iemand te laten roken in z’n eigen huis ook al vind ik het niet fijn. Ik heb ook meegemaakt dat ik in een beschermde woonvorm kwam en het personeel van de instelling zei dat ik gewoon door kon lopen omdat degene toch thuis was. Ik doe dat niet, het is de ruimte van de persoon en die respecteer ik. Ik geef anderen respect zoals ik het zou willen hebben”.
Het eerste huisje waar Carola terecht kwam na haar tijd in de maatschappelijke woonvorm te hebben geleefd, was in Breda. “Het eerste wat ik heb gedaan is naar het toilet gaan met de deur open”.

Natalia Claus

Kwetsbaar
“Ik wou anderen niet lastig vallen”

Is jouw kijk op kwetsbaarheid verandert?
“Niemand is zonder oordeel, maar ik probeer niet te oordelen. Ik heb zelf in een kwetsbare situatie gezeten, het kan iedereen overkomen. Dat houdt ik tijdens mijn werk altijd wel in mijn achterhoofd. Zelf kwetsbaar zijn heeft mijn kijk erop wel verandert”.
“Ik zal je iets grappigs vertellen”, gaat Carola verder. “Ik ben operatie assistent geworden, lang geleden. omdat ik dan niet hoefde te praten, de mensen sliepen toch op de operatietafel. Ik wou anderen niet lastig vallen. Nu praat ik de hele dag!”

Natalia Claus

Van cliënt naar collega

“Ik ben zeer
zelfverzekerd”

Na haar herstel volgde ze een bachelor Social Work met specialisatie ervaringsdeskundigheid en een post-HBO in Advies & Verandermanagement. Ze werd auditor, trainer en re-integratiecoach. Haar werk brengt haar door heel Nederland — en soms België.

Wat zijn volgens jou de grootste blinde vlekken in organisaties als het gaat over ervaringsdeskundigheid?

“Dat het vanaf dag één niet goed wordt neergezet: iemand wordt in een team geplaatst en het team weet van niets, of het team begrijpt het niet. Ik heb vier maanden aan mijn bureau gezeten totdat iemand zei: “Wat kunnen we eigenlijk met jou?” Ik weet het nog goed, ik werkte in Dordrecht. Het FACT-team was gecertificeerd en ze hadden een ervaringsdeskundige nodig, dus ze namen mij aan. En niemand wist wat ze met mij moesten doen. Ik was toen zelfs nog student.”

Het beste zou zijn — al werkt dat in de praktijk vaak niet — dat je twee ervaringsdeskundigen per team hebt. Dan sta je niet alleen. En er moet ook beleid op komen.

Rehabilitatie en herstelondersteunende zorg moeten goed worden geïmplementeerd, anders werkt het niet.

“In Nederland heb ik onder andere bij Eleos de cursus ‘Werken met eigen ervaring’ gegeven.

Is dat een probleem van de teams of echt van bovenaf?

Van bovenaf. Er is veel uitval onder ervaringsdeskundigen omdat een team niet weet hoe ermee om te gaan.

Mensen zijn vaak nog heel kwetsbaar. Tijdens een sollicitatiegesprek zie je dat niet, omdat juist mensen die kwetsbaarheid niet laten zien.

In België werkt ze bij AZ Sint Jan in Brugge, waar een vijfjarenplan voor ervaringsdeskundigheid werd ontwikkeld. “Daar zit visie. Ze denken vooruit.” Maar de functies in België zijn vrijwel allemaal vrijwillig. Nederland heeft juist meer betaalde posities. De ideale situatie lijkt de visie van België, gecombineerd met de betaalde functies van Nederland te combineren.

Hoe zorg jij ervoor dat ervaringskennis niet wordt gereduceert tot een “mooi verhaal”, maar echt invloed krijgt? “Dat gaat eigenlijk vanzelf. Ik vertel geen mooi verhaal. Ik vertel weinig.”

Wanneer merkte jij dat je echt het verschil kon maken in je werk? Dat je werk een toegevoegde waarde had in het leven van een ander?

“Eigenlijk had ik dat al heel snel. Eerst al tijdens mijn stage bij het ACT-team en later ook bij het FACT-team”, vertelt ze. “Ik merkte aan mensen dat ze het fijn vonden dat ik langskwamen in gesprekken. Ik wist al snel dat ik het verschil kon maken. Natuurlijk niet bij iedereen, er moet wel een klik zijn.”

Natalia Claus

Over de toekomst Pionier met nieuwe plannen

Waar zie jij jezelf over vijf jaar?

“Niet meer in Brugge in ieder geval. Het is veel werk en lang rijden”. Na vijftien jaar in de GGZ wil ze verder. Haar hopelijk volgende plek, het meewerken aan het opzetten van een herstelacademie, een plek voor alle burgers — niet alleen GGZ-cliënten. Een centrum voor ontmoeting, leren, stigma-reductie en herstel.

“Ik ben een pionier,” zegt ze. “Als ik iets bouw en het kan op eigen benen staan, wil ik weer een nieuwe baby.” Ze lacht. “En eerlijk? Zonder mijn ADHD had ik hier niet. Het is mijn motor. Mijn kracht.”

Mic drop

Als mensen één ding over jou onthouden na dit interview, wat zou dat zijn?

Doorzetten. Ik ben krachtig, zonder mijn ADHD was ik hier niet.